Хмельницький інститут

імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України

Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад

"Міжрегіональна Академія управління персоналом"

КУРСОВА РОБОТА

АУДИТ

За темою: Аудит основних засобів

студентка 4 курсу,

спеціальність: Облік і оподаткування

Вишинська Ірина Володимирівна

Група ТУхм -8-22-Б1ООП(4.6з)

Прізвище та ініціали викладача : Гуменюк А. Ф.

Прізвище та ініціали фахівця деканату : Лівшун С.В.

Хмельницький 2025

ПЛАН

ВСТУП……...3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ……...5

1.1. Поняття, класифікація та оцінка основних засобів……...5

1.2. Мета, завдання та принципи проведення аудиту основних засобів……....7

1.3. Типові порушення та ризики, пов’язані з обліком основних засобів……10

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ……....14

2.1. Планування аудиту: оцінка ризиків, суттєвості та вибір аудиторських процедур і доказів……..14

2.2. Аудит операцій з надходження, вибуття, переміщення основних засобів, нарахування амортизації основних засобів…….19

2.4. Перевірка реальності відображення основних засобів у фінансовій звітності……..24

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ВЕКТОР»……..27

3.1. Характеристика підприємства та стан його основних засобів……...27

3.2. Проведення аудиту основних засобів: результати та оцінка виявлених порушень……29

3.3. Рекомендації щодо удосконалення обліку та внутрішнього контролю основних засобів……....32

ВИСНОВКИ……...35

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….37

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку економіки України ефективне управління основними засобами є одним із ключових чинників забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємств. Основні засоби становлять важливу частину активів, що використовуються протягом тривалого часу та безпосередньо впливають на результати господарської діяльності. Саме тому правильність їх обліку, збереження та раціональне використання потребують постійного контролю, важливою формою якого виступає аудит.[4]

Аудит основних засобів має на меті підтвердження достовірності інформації, відображеної у фінансовій звітності, оцінку ефективності використання матеріально-технічної бази та виявлення можливих порушень і ризиків у сфері обліку та внутрішнього контролю. В умовах оновлення національних стандартів бухгалтерського обліку та адаптації українського бізнесу до міжнародних вимог значення якісного аудиту зростає особливо відчутно.[3]

Актуальність теми полягає у необхідності забезпечення прозорості та надійності фінансової інформації щодо основних засобів, що є основою для прийняття управлінських рішень інвесторами, власниками, кредиторами та іншими користувачами фінансової звітності. Крім того, правильне документування та аудит операцій з основними засобами допомагають попереджати матеріальні втрати, зловживання та неефективне використання ресурсів.

Метою даної курсової роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів аудиту основних засобів, вивчення особливостей їх обліку та аналіз аудиторських процедур, спрямованих на підтвердження достовірності інформації про основні засоби підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити сутність, склад і класифікацію основних засобів;
- дослідити методику проведення аудиту основних засобів;

- здійснити практичну оцінку проведення аудиту на конкретному підприємстві та визначити напрями вдосконалення системи контролю.

Об’єктом дослідження є процес аудиту основних засобів підприємства, а предметом — методи, процедури та інструменти, що застосовуються під час аудиторської перевірки цих активів.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів для вдосконалення системи внутрішнього контролю та підвищення ефективності управління основними засобами на підприємствах різних форм власності.

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Поняття, класифікація та оцінка основних засобів

Основні засоби — це матеріальні активи підприємства, які використовуються у його господарській діяльності протягом періоду, що перевищує один рік (або один операційний цикл), не призначені для подальшого продажу та поступово переносять свою вартість на продукцію, роботи чи послуги шляхом амортизації.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», об’єкт основних засобів визнається активом, якщо підприємство очікує отримання майбутніх економічних вигід від його використання та може достовірно визначити його вартість.[2]

Основні засоби забезпечують виробничий процес, формують виробничий потенціал підприємства та впливають на його конкурентоспроможність. До них відносять будівлі, споруди, машини й обладнання, транспортні засоби, інструменти, робочу худобу, багаторічні насадження тощо.

Для ефективного обліку й управління основні засоби класифікують за різноманітними ознаками:

За функціональним призначенням:

- Виробничі — безпосередньо беруть участь у виробничому процесі (машини, обладнання, виробничі будівлі).
- Невиробничі — забезпечують соціально-побутові потреби працівників (житлові будинки, спортивні об’єкти, об’єкти благоустрою).

За видами (відповідно до П(С)БО 7):

- земельні ділянки;
- капітальні витрати на поліпшення земель;
- будівлі;
- споруди;

- передавальні пристрої;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади, інвентар;
- робоча і продуктивна худоба;
- багаторічні насадження;
- інші основні засоби.

За характером участі у виробництві:

- активні (обладнання, машини, транспорт) — забезпечують безпосередній вплив на процес виробництва;
- пасивні (будівлі, споруди) — створюють умови для виробничої діяльності.

За належністю:

- власні;
- орендовані (операційна або фінансова оренда).

За ступенем використання:

- діючі;
- недіючі;
- запасні (резервні).

Оцінка основних засобів — це визначення їх вартості для цілей бухгалтерського обліку, аналізу та управління. В Україні використовують такі види оцінки:

Первісна вартість фактичних витрат на придбання чи створення об’єкта:

• ціна придбання;

• мито, податки (крім тих, що відшкодовуються);

• витрати на транспортування, монтаж, установку;

• інші безпосередні витрати.

Первісна оцінка формує базу для подальшого нарахування амортизації.

Переоцінена (відновлена) вартість, яка виникає внаслідок проведення переоцінки об’єкта до справедливої вартості з урахуванням зносу. Переоцінка проводиться для узгодження балансової вартості активів з їх реальною ринковою ціною.[5]

Справедлива вартість це ціна, за якою актив може бути обміняний між поінформованими та зацікавленими сторонами. Найчастіше використовується при внесенні основних засобів до статутного капіталу, отриманні безоплатно або при об’єднанні підприємств.

Залишкова вартість це вартість, за якою основні засоби відображаються у балансі:

Залишкова вартість = Первісна (або переоцінена) вартість – Накопичений знос.

Ліквідаційна вартість це очікувана сума, яку підприємство може отримати після вибуття об’єкта за мінусом витрат на його демонтаж.

Коректна оцінка основних засобів дозволяє:

- забезпечити достовірне ведення бухгалтерського обліку;
- визначити рівень зносу та потребу в оновленні;
- правильно розрахувати амортизаційні відрахування;
- підвищити якість фінансового аналізу;
- забезпечити обґрунтовані управлінські рішення щодо інвестицій у виробничий потенціал.

1.2. Мета, завдання та принципи проведення аудиту основних засобів

Метою аудиту основних засобів є встановлення достовірності, повноти та правильності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій, пов’язаних із наявністю, рухом, використанням та зносом основних засобів.

Аудит має забезпечити впевненість користувачів звітності у тому, що інформація щодо основних засобів не містить суттєвих викривлень, відповідає

вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або МСФЗ та відображає реальний стан активів підприємства.

Основними аспектами мети аудиту є: підтвердження фактичної наявності та належності об’єктів основних засобів; перевірка правильності їх оцінки, амортизації та документального оформлення; забезпечення відповідності операцій із основними засобами чинному законодавству України; оцінка ефективності використання основних засобів у діяльності підприємства.

Для досягнення зазначеної мети аудитор виконує низку конкретних завдань, серед яких:

Перевірка наявності та збереження основних засобів - це інвентаризація та огляд об’єктів; зіставлення даних інвентарних карток із фактичними залишками.[8]

Контроль правильності класифікації та віднесення активів до основних засобів - це відповідність об’єктів критеріям визнання активом; коректність групування за видами.

Перевірка первісної оцінки та подальшого переоцінювання - це правильність визначення вартості придбання або створення; оцінка коректності проведення переоцінки, дооцінки чи уцінки.

Перевірка правильності нарахування амортизації - це вибір методів амортизації відповідно до облікової політики; відповідність строків корисного використання; точність розрахунків амортизаційних відрахувань.

Перевірка документального оформлення операцій з основними засобами - це наявність та правильність оформлення актів приймання-передачі, актів введення в експлуатацію, актів списання тощо; відповідність операцій нормам Податкового кодексу України та П(С)БО 7.

Контроль операцій вибуття та списання основних засобів -це перевірка причин вибуття; правильність проведення оцінки залишкової вартості та визначення фінансового результату.

Перевірка відображення інформації у фінансовій звітності - це відповідність даних Балансу (Звіту про фінансовий стан), Приміток до фінансової звітності; перевірка повноти розкриття інформації.

Аналіз ефективності використання основних засобів - це коефіцієнти зносу й оновлення; рівень завантаженості обладнання; фондовіддача.

Аудит основних засобів здійснюється відповідно до основних принципів, закріплених у Міжнародних стандартах аудиту (МСА) та Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», а саме:

1. Принцип незалежності - аудитор повинен бути неупередженим, незалежним від керівництва та власників підприємства, щоб гарантувати об'єктивність висновків.

2. Принцип професійної компетентності та належної ретельності -

аудитор повинен мати достатній рівень знань, досвіду та професійної майстерності, виконувати роботу ретельно й відповідально.

3. Принцип об'єктивності - усі висновки мають ґрунтуватися виключно на доказах, а не на припущеннях чи зовнішньому впливі.

4. Принцип конфіденційності - інформація, отримана в процесі аудиту, не може бути розголошена без дозволу клієнта.

5. Принцип професійної етики та чесності - аудитор має дотримуватися норм професійної етики, діяти чесно та добросовісно.

6. Принцип системності та комплексності - перевірка повинна охоплювати всю систему обліку основних засобів — від визнання до вибуття.

7. Принцип документування - усі аудиторські процедури та докази мають бути належним чином задокументовані в робочих документах аудитора.

8. Принцип суттєвості та ризику - аудитор оцінює ризики суттєвого викривлення інформації та зосереджує увагу на найбільш важливих аспектах.

Мета, завдання та принципи аудиту основних засобів визначають загальний підхід аудитора до перевірки цього специфічного об'єкта обліку. Комплексний аудит забезпечує достовірність даних фінансової звітності,

сприяє підвищенню ефективності використання основних засобів та зменшенню ризиків викривлень.[2]

1.3. Типові порушення та ризики, пов’язані з обліком основних засобів

Облік основних засобів є одним із найбільш ризикових напрямів бухгалтерського обліку, оскільки охоплює значну частину активів підприємства, потребує правильного документального оформлення, оцінки та дотримання методологічних вимог. Недотримання норм може призвести до викривлення фінансової звітності та порушення податкового законодавства.

Нижче наведено основні типові порушення та ризики, що виникають у сфері обліку основних засобів.

Типові порушення	Характеристика порушень
Порушення при визнанні та класифікації основних засобів	Включення до складу основних засобів активів, що не відповідають визначенню (наприклад, малоцінні та швидкозношувані предмети); неправильне групування об’єктів за видами, що ускладнює нарахування амортизації та аналітичний облік.
ризики, що виникають у сфері обліку основних засобів.	Невключення до первісної вартості усіх витрат, пов’язаних із придбанням (доставка, монтаж, реєстраційні платежі); завищення вартості за рахунок включення витрат, не пов’язаних безпосередньо з доведенням об’єкта до робочого стану.
Порушення під час проведення переоцінки	Невідповідність застосованих методів вимогам П(С)БО 7;

	відсутність документального підтвердження справедливої вартості; вибіркове проведення переоцінки окремих груп, що суперечить нормативам.
Неправильне нарахування амортизації	Застосування методу амортизації, не передбаченого обліковою політикою; нарахування амортизації на об’єкти, які не введено в експлуатацію; помилки у визначенні строку корисного використання; відсутність нарахування амортизації на активні об’єкти, що фактично використовуються.
Порушення при документальному оформленні операцій	Відсутність актів приймання-передачі, актів введення в експлуатацію або списання; невідповідність інвентарних карток фактичному стану активів; відсутність інвентарних номерів на об’єктах.
Помилки під час вибуття основних засобів	Безпідставне списання активів; некоректне визначення залишкової вартості при ліквідації; невідображення доходів від реалізації списаних об’єктів.

Недотримання вимог інвентаризації	Несвоєчасне проведення інвентаризації або її формальне виконання; незадокументовані надлишки чи нестачі; невідповідність фактичних даних бухгалтерським записам.

Основні ризики, пов’язані з обліком основних засобів:

Ризик викривлення вартості активів – це коли через помилки в оцінці та переоцінці може бути суттєво спотворено підсумок Балансу, показники активів та капіталу підприємства.[10]

Ризик недостовірного нарахування амортизації – це неправильне нарахування амортизації впливає на фінансовий результат, собівартість продукції та податкові зобов’язання.[10]

Ризик втрати або розкрадання основних засобів – це виникає за умов недостатнього контролю, відсутності інвентаризації, неналежного маркування обладнання та слабкої системи внутрішнього контролю.[10]

Ризик незаконного або необґрунтованого списання – це може призвести до втрат активів, викривлення доходів і нераціонального управління майном підприємства.[10]

Ризик невідповідності вимогам законодавства – це порушення норм П(С)БО 7, Податкового кодексу України та стандартів внутрішнього контролю може спричинити штрафні санкції та ревізійні зауваження.[10]

Ризик неповного розкриття інформації у фінансовій звітності - це недостатнє розкриття інформації про наявність, переоцінку та знос основних засобів знижує прозорість звітності для користувачів.[10]

Ризик низької ефективності використання основних засобів - недостатнє завантаження обладнання, високий фізичний і моральний знос призводять до зниження продуктивності підприємства.[10]

Типові порушення й ризики в обліку основних засобів пов’язані як із помилками в класифікації, оцінці та документуванні, так і зі слабкою системою внутрішнього контролю. Їх виявлення та своєчасне усунення є важливою умовою достовірності фінансової звітності та ефективного управління майном підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Планування аудиту: оцінка ризиків, суттєвості та вибір аудиторських процедур і доказів.

Планування аудиту є важливим етапом аудиторського процесу, від якого залежить ефективність перевірки, оптимальність використання ресурсів та якість аудиторського висновку. Воно здійснюється аудитором відповідно до Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 300 «Планування аудиту фінансової звітності» та передбачає визначення ризиків, рівня суттєвості й розробку програми аудиторських процедур.[1]

Планування аудиту включає: попереднє ознайомлення з діяльністю підприємства; аналіз системи внутрішнього контролю та підготовку загальної стратегії аудиту; оцінку ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності; визначення рівня суттєвості; вибір конкретних аудиторських процедур та формування програми аудиту.

Метою планування є створення чіткої основи для проведення аудиту таким чином, щоб забезпечити достатні та належні аудиторські докази.

Аудитор повинен виявити та оцінити ризики суттєвого викривлення інформації у фінансовій звітності на рівні підприємства та на рівні тверджень щодо окремих статей.

Аудиторський ризик складається з трьох компонентів: властивий ризик; ризик, пов’язаний з невідповідністю функціонування внутрішнього контролю; ризик невиявлення помилок та перекручень.

Властивий ризик – це всі ризики, пов'язані з підприємницькою діяльністю, які перебувають під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, здебільшого прямо не пов'язані з контрагентом підприємця (інфляція, конкуренція, спад виробництва, розрив ділових зв'язків, зміни ринку збуту, безробіття тощо), а також загальною організацією і структурою підприємства,

господарсько-управлінською та фахово-штатною політикою, кваліфікацією кадрів.

Ризик контролю це ризик того, що система внутрішнього контролю підприємства не виявить або не попередить помилки. Підвищується при: слабкій інвентаризаційній роботі; відсутності аналітичного обліку; недоліках у документуванні операцій.]10]

Ризик невиявлення це ризик того, що аудиторські процедури не виявлять суттєвого викривлення. Може бути пов'язаний із: недостатнім обсягом вибірки; помилками у виборі процедур; неналежним професійним судженням.

Рис.1 Фактори, на який ґрунтується модель аудиторських ризиків

Аудиторський ризик складається з наступних етапів:

1. Збір інформації про підприємство.
2. Оцінка системи внутрішнього контролю.
3. Визначення факторів, що впливають на ризик викривлення саме в обліку основних засобів.

4. Документування ризиків і визначення аудиторської відповіді на них.

Суттєвість — це межа, перевищення якої помилки або пропуски у звітності можуть вплинути на рішення користувачів. Відповідно до МСА 320 «Суттєвість під час планування і виконання аудиту» аудитор визначає:

1. Загальну суттєвість для фінансової звітності, яка встановлюється на основі ключових показників: виручки; активів; власного капіталу; фінансового результату.

2. Виконавчу (робочу) суттєвість, яка визначається нижче загальної та використовується для: вибору вибірки; аналізу помилок за окремими статтями.

3. Поріг несуттєвих викривлень, як найменший рівень, на який аудитор може не реагувати.

Для основних засобів важливо врахувати, що помилки в оцінці або амортизації можуть бути суттєвими навіть за незначних сум, якщо впливають на ключові показники діяльності.

На основі оцінених ризиків та встановленої суттєвості аудитор формує програму аудиту — детальний перелік процедур, які необхідно виконати.[2]

Основні групи аудиторських процедур, які планує виконати аудитор під час формування програми аудиту :

1. Тести контролю, які спрямовані на оцінку ефективності системи внутрішнього контролю: перевірка наявності інвентарних номерів; контроль оформлення первинних документів; аналіз порядку проведення інвентаризації; перевірка затвердження облікової політики.

2. Субстантивні процедури (перевірки по суті)

а) Аналітичні процедури: порівняння коефіцієнтів зносу; аналіз динаміки основних засобів і амортизації; співставлення вартості активів із середньогалузевими показниками.

б) Детальні тести операцій та залишків: інспекція основних засобів (фізична перевірка наявності); перевірка первісної вартості за договорами, актами; перерахунок амортизації; перевірка операцій з ремонту, модернізації та списання; підтвердження залишків інвентаризаційними документами.

Аудитор застосовує наступні критерії вибору процедур:

- рівень оцінених ризиків;
- суттєвість статті;
- характер діяльності підприємства;
- якість внутрішнього контролю;
- професійне судження аудитора.

Планування аудиту є комплексним процесом, який охоплює оцінку ризиків, визначення суттєвості та формування набору аудиторських процедур. Правильне планування забезпечує ефективність перевірки, зменшує ризик невиявлення суттєвих викривлень та гарантує достовірність отриманих результатів. Для обліку основних засобів ці аспекти є особливо важливими через значну матеріальну цінність активів, складність їх оцінки та високий ризик помилок.[12]

Аудиторські докази становлять інформацію, яку аудитор використовує для формування висновків та обґрунтування своєї думки щодо фінансової звітності. Згідно з Міжнародними стандартами аудиту, докази повинні бути достатніми та належними, тобто мати відповідну кількість і якість. Якість доказів значною мірою залежить від їх джерела та способу отримання.

Аудиторські докази можуть надходити з різних джерел, умовно їх поділяють на внутрішні, зовнішні та змішані.

Внутрішні джерела це інформація, отримана безпосередньо від підприємства-клієнта:

- бухгалтерські регістри (журнали, відомості, оборотно-сальдові відомості);
- первинні документи (накладні, акти виконаних робіт, платіжні документи);

- фінансова звітність;
- внутрішні політики та процедури, положення, інструкції;
- матеріали внутрішнього аудиту, якщо він існує;
- протоколи зборів керівництва та наглядових органів.

Зовнішні джерела це інформація, отримана від третіх осіб або з незалежних ресурсів:

- підтвердження банків щодо залишків на рахунках та умов кредитних договорів;
- листи-підтвердження дебіторів/кредиторів;
- довідки державних органів (податкових, статистичних, реєстраційних);
- звітність контрагентів, отримана з доступних реєстрів;
- оцінки зовнішніх експертів (оцінювачів, інженерів, юристів).

Змішані джерела включають інформацію, що містить як внутрішні дані підприємства, так і зовнішні підтвердження:

- акти звірки розрахунків;
- документи, підписані підприємством та контрагентами;
- аудиторські робочі документи, сформовані на основі зовнішніх та внутрішніх матеріалів.

Для збору доказів аудитор застосовує різні методи, що забезпечують об’єктивність і надійність перевірки.[8]

1. Інспектування (перевірка документів та активів), що передбачає аналіз первинних документів, бухгалтерських записів, договорів, а також інвентаризацію матеріальних цінностей. Інспектування є одним із найнадійніших методів, особливо щодо підтвердження існування активів.

2. Спостереження це коли аудитор спостерігає за виконанням процесів у реальному часі: проведенням інвентаризації, роботою касира, процедурою приймання чи відвантаження товарів.

3. Запит (письмові та усні підтвердження) під час якого здійснюється звернення до керівництва, персоналу підприємства або третіх осіб. Найпоширеніші види: банківські запити, підтвердження дебіторської заборгованості, листи адвокатам. Письмові відповіді мають вищу доказову силу, ніж усні.

4. Підтвердження (external confirmation) це безпосереднє отримання аудитором відповідей від незалежних сторін щодо залишків на рахунках, умов договорів або окремих операцій. Це один із найбільш надійних джерел доказів.

5. Перерахунок це перевірка арифметичної точності розрахунків: підсумків, нарахувань, амортизації, податків. Використовується для підтвердження коректності бухгалтерських процедур.

6. Аналітичні процедури порівняння показників фінансової діяльності з попередніми періодами, прогнозними значеннями, середньогалузевими нормами. Дозволяє виявити аномалії та зони підвищеного ризику.

7. Повторне виконання (reperformance) це коли аудитор самостійно повторює процедуру, виконану персоналом підприємства, наприклад розрахунок резервів, визначення собівартості, тестування контролів.

8. Інтерв’ювання та бесіди, що використовується для з’ясування процедур, що формально не задокументовані, а також для оцінки компетентності персоналу та ефективності внутрішнього контролю

Якість аудиторського висновку значною мірою залежить від обраних джерел доказів та застосованих методів їх отримання. Комбінація внутрішніх і зовнішніх доказів, а також використання різних методів перевірки дозволяє аудитору забезпечити обґрунтованість, достовірність та об’єктивність результатів аудиту. [13]

2.2. Аудит операцій з надходження, вибуття, нарахування амортизації основних засобів.

Основні засоби є важливою складовою активів підприємства, що забезпечує його виробничий потенціал та економічну стабільність. Аудит операцій з надходження, вибуття та переміщення основних засобів спрямований на підтвердження правильності їх обліку, законності та доцільності проведених операцій, а також відповідності фінансової інформації вимогам національних та міжнародних стандартів.

Головною метою аудиту є встановлення достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про основні засоби. Основні завдання аудиту: перевірка документального оформлення операцій з надходження, вибуття та переміщення основних засобів; оцінка правильності класифікації активів як основних засобів; підтвердження існування та стану об’єктів; перевірка своєчасності та повноти їх відображення у бухгалтерському обліку; контроль правильності визначення первісної та ліквідаційної вартості; перевірка дотримання порядку проведення інвентаризації та внутрішнього контролю.

Під час аудиту операцій з надходження основних засобів аудитор повинен встановити законність та доцільність придбання або створення об’єктів, а також правильність формування їх первісної вартості. Необхідно також зібрати джерела аудиторських доказів: договори купівлі-продажу, акти приймання-передачі (ОЗ-1); платіжні документи; акти введення в експлуатацію; кошториси та акти виконаних робіт (у разі створення об’єкта власними силами).[4]

Основні процедури аудиту, які необхідно виконати під час проведення аудиту операцій з надходження основних засобів : перевірка відповідності об’єкта критеріям визнання основного засобу; контроль точності формування первісної вартості (включення витрат на доставку, монтаж, реєстрацію); звірка даних первинних документів із регістрами бухгалтерського обліку; підтвердження своєчасності введення в експлуатацію; перевірка наявності державної реєстрації (для транспорту, нерухомості).

Вибуття основних засобів може відбуватися шляхом продажу, ліквідації, списання або передачі у власність інших осіб. Аудитор має підтвердити правильність документального оформлення таких операцій і зібрати при цьому джерела аудиторських доказів: акти на списання (ОЗ-3, ОЗ-4); договори купівлі-продажу чи дарування; довідки про утилізацію; документи інвентаризаційної комісії.[2]

Аудитору під час проведення аудиту вибуття основних засобів необхідно виконати основні процедури аудиту **:** перевірка обґрунтованості вибуття та відповідності його законодавству; підтвердження правильності визначення залишкової вартості; перевірка відображення результату від вибуття (прибуток/збиток); аналіз процедури списання та роботи комісії; контроль своєчасності зняття з обліку та списання амортизації.

Переміщення основних засобів стосується зміни місця експлуатації, відповідальної особи або структурного підрозділу. Під час аудиту переміщення основних засобів аудитору необхідно зібрати джерела доказів: акти переміщення (ОЗ-2); накази керівництва; інвентарні картки обліку; дані внутрішнього контролю.[1]

Основні процедури аудиту, які необхідно виконати під час проведення аудиту переміщення основних засобів: перевірка обґрунтованості та необхідності переміщення;

звірка даних актів переміщення із аналітичним обліком; оцінка правильності зміни відповідальних осіб; аналіз впливу переміщення на амортизацію, продуктивність чи витрати підприємства; перевірка фізичної наявності об’єктів на новому місці використання.

Окрему увагу аудитор приділяє інвентаризації, яка забезпечує підтвердження фактичної наявності активів. Основні аспекти перевірки: правильність оформлення інвентаризаційних описів; відповідність фактичних даних бухгалтерському обліку; наявність інвентарних номерів, технічних паспортів; установлення об’єктів, що не використовуються або є зношеними.

Аудитор повинен враховувати можливі перекручування обліку: неправомірне віднесення витрат на збільшення вартості активів; некоректне визначення строку корисного використання; завищення залишкової вартості через несвоєчасне списання; відсутність підтверджуючих документів щодо переміщення чи вибуття; помилки при нарахуванні амортизації.

Аудит операцій з надходження, вибуття та переміщення основних засобів дозволяє забезпечити достовірність та повноту відображення інформації про активи підприємства в обліку. Якісно проведений аудит знижує ризики спотворень у звітності, підвищує ефективність внутрішнього контролю та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Амортизація є важливим елементом бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів, оскільки забезпечує поступове перенесення їх вартості на витрати протягом строку корисного використання. Аудит правильності нарахування амортизації спрямований на підтвердження достовірності, повноти та законності відображення амортизаційних відрахувань у фінансовій звітності підприємства.

Основною метою аудиту є встановлення відповідності процедури нарахування амортизації вимогам НП(С)БО або МСФЗ (залежно від облікової політики підприємства).

Основні завдання аудиту амортизації: перевірка правильності класифікації активів та визначення строків їх корисного використання; контроль застосування обраних методів амортизації; оцінка відповідності облікової політики чинному законодавству; перевірка правильності нарахованих сум та їх включення до витрат; виявлення можливих помилок, завищень чи занижень амортизаційних відрахувань.[5]

Для перевірки амортизації аудитор використовує такі документи: інвентарні картки обліку основних засобів (форма ОЗ-6); акти введення в експлуатацію та первинні документи; наказ про облікову політику підприємства; розрахунки амортизації, відомості бухгалтерії; регістри

синтетичного та аналітичного обліку (рахунки 10, 13 та 91–94); фінансова звітність (Звіт про фінансові результати, Примітки до звітності).

Основні процедури аудиту, які повинен виконати аудитор під час проведення аудиту амортизації основних засобів:

1. Перевірка правильності визначення об'єктів амортизації. Аудитор під час аудиту встановлює: чи правильно об'єкти віднесені до амортизованих активів; чи не амортизуються активи, що не підлягають амортизації (земля, музейні фонди, бібліотечні фонди тощо); чи вірно визначено момент початку амортизації (з місяця, наступного за введенням в експлуатацію).

2. Оцінка строку корисного використання. Аудитор перевіряє: обґрунтованість строків, зазначених в обліковій політиці; наявність технічної документації, паспортів, висновків спеціалістів; дотримання порядку перегляду строку корисного використання в разі модернізації, ремонту або зміни умов експлуатації.

3. Перевірка методу амортизації. Аудитор при цьому аналізує: чи відповідає метод амортизації обліковій політиці підприємства; чи не було необґрунтованих змін методу протягом звітного періоду; чи правильно застосовано метод: прямолінійний, виробничий, зменшення залишкової вартості, кумулятивний або податковий метод (залежно від стандартів).

4. Перевірка правильності розрахунку амортизації при цьому аудитор повинен виконати основні дії аудитора: перерахунок амортизації за вибраними об'єктами (тестові розрахунки); звірка первісної, ліквідаційної та залишкової вартості; перевірка коректності застосування норм амортизації; звірка сум амортизації в регістрах та звітності; аналіз впливу амортизації на собівартість, адміністративні та інші витрати.

Під час аудиту припинення амортизації аудитор з'ясовує: чи правильно припинено нарахування амортизації при вибутті, консервації, повному зносі об'єкта; чи своєчасно списано накопичену амортизацію.[5]

Під час аудиту нарахування амортизації найчастіше виявляють такі помилки: неправильне визначення строку корисного використання;

завищення або заниження первісної вартості активу; несвоєчасне введення в експлуатацію; неправильний вибір методу амортизації; нарахування амортизації за об’єктами, які не використовуються; відсутність перегляду строків у разі модернізації чи ремонту; арифметичні помилки в розрахунках.

Усі ці порушення можуть призвести до суттєвих викривлень фінансової звітності.

Перевірка правильності нарахування амортизації є важливою складовою аудиту основних засобів, оскільки забезпечує достовірність оцінки активів та витрат підприємства. Ретельно проведений аудит дозволяє виявити помилки, попередити фінансові ризики, підвищити достовірність звітності та забезпечити відповідність обліку вимогам стандартів.[4]

2.3. Перевірка реальності відображення основних засобів у фінансовій звітності

Перевірка реальності відображення основних засобів у фінансовій звітності є важливою складовою аудиту та внутрішнього контролю, оскільки саме ці активи становлять значну частину необоротних ресурсів підприємства та суттєво впливають на фінансовий результат. Метою перевірки є встановлення відповідності між фактичною наявністю і станом об’єктів основних засобів та їх бухгалтерським відображенням, а також підтвердження правильності оцінки, класифікації та розкриття інформації у фінансових звітах.

До основних завдань перевірки реальності відображення основних засобів належать:

1. Підтвердження фактичної наявності основних засобів шляхом співставлення інвентаризаційних відомостей з даними бухгалтерського обліку.

2. Перевірка правильності документального оформлення операцій з надходження, модернізації, ліквідації та передачі основних засобів.

3. Оцінка коректності первісної, залишкової та справедливої вартості об’єктів згідно з вимогами НП(С)БО 7 «Основні засоби» або МСФЗ.

4. Контроль правильності нарахування амортизації, дотримання обраного методу, строків корисного використання та можливих змін у них.

5. Перевірка результатів переоцінок, а також відображення дооцінок і уцінок у бухгалтерських регістрах та фінансовій звітності.

6. Оцінка дотримання критеріїв визнання активу, зокрема здатності приносити економічні вигоди та перебування під контролем підприємства.

7. Аналіз повноти та достовірності розкриття інформації про основні засоби у примітках до фінансової звітності.

У процесі перевірки застосовуються такі основні методи та процедури:

Аналіз первинних документів при яких перевіряються акти введення в експлуатацію (ОЗ-1), акти списання (ОЗ-3), накладні, договори купівлі-продажу, технічні паспорти, інвентарні картки (ОЗ-6). Оцінюється наявність усіх обов’язкових реквізитів та юридична правильність оформлення.[1]

Інвентаризація основних засобів коли здійснюється зіставлення фактичних даних із даними бухгалтерських регістрів. Особлива увага приділяється виявленню неідентифікованих об’єктів, неіснуючих активів та активів, що фактично не використовуються.

Перевірка правильності оцінки це коли аналізується первісна вартість, нарахована амортизація, ліквідаційна вартість, відповідність рахунків обліку національним стандартам. Окремо оцінюється правильність переоцінок.

Тестування амортизації при якій перевіряється відповідність обраного методу (прямолінійний, виробничий тощо), правильність нарахування у часі, відсутність помилок у розрахунках.

Аналітичні процедури при яких порівняння динаміки вартості основних засобів, співвідношення між групами, аналіз коефіцієнтів оновлення та вибуття, пошук нетипових змін.

У ході перевірки на підприємствах часто встановлюються такі недоліки:

- відсутність окремих об’єктів, зазначених у бухгалтерських даних;
- неправильне оформлення первинних документів;
- завищення або заниження вартості активів;
- несвоєчасне нарахування амортизації або застосування невідповідного методу;
- відсутність переоцінки при суттєвому відхиленні балансової вартості від справедливої;
- неповне розкриття інформації у примітках до фінансової звітності.

На основі отриманих даних формується висновок про: достовірність відображення основних засобів у фінансовій звітності; відповідність облікової політики вимогам НП(С)БО або МСФЗ; наявність суттєвих викривлень та вплив виявлених помилок на фінансовий результат; необхідність коригування облікових даних або посилення системи внутрішнього контролю.[8]

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю основних засобів, аудитор формує думку в робочих документах, зокрема: отримані відомості про систему бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, оцінку ризику невідповідності внутрішнього контролю. Якщо ризик невідповідності внутрішнього контролю оцінюється аудитором як незначний, він додатково пояснює в документах обґрунтування своїх висновків. Тому характер і якість перевірки багато в чому будуть залежати від того, наскільки грамотно та достовірно аудитор вивчить систему внутрішнього контролю.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ВЕКТОР»

3.1. Характеристика підприємства та стан його основних засобів

ТОВ «Вектор» є суб’єктом господарювання середнього розміру, що працює у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Основний вид діяльності підприємства — виробництво та реалізація промислової продукції, зокрема металевих конструкцій та технічних комплектуючих. Підприємство здійснює повний цикл виробництва: від проєктування до виготовлення та технічного обслуговування обладнання.

Підприємство розташоване у м. Хмельницькому та має власні виробничі та адміністративні приміщення. Організаційна структура складається з виробничого підрозділу, відділу постачання, збутового відділу, бухгалтерії, фінансово-економічної служби та інженерного відділу.

За останній звітний період обсяг виробництва ТОВ «Вектор» становив:

- 629 783 240 грн.

Підприємство забезпечує роботою:

- 109 працівників, з яких більшість — робітники основного виробництва.

Такі показники свідчать про достатньо масштабну виробничу діяльність і потребу в потужній матеріально-технічній базі для забезпечення виробничих процесів.

Вартість та технічний стан основних засобів відіграють ключову роль у забезпеченні безперервного виробництва. За даними бухгалтерського обліку підприємства:

- Первісна вартість основних засобів становить — 30 396 611,20 грн.
- Сума зносу — 16 163 680,91 грн.

Розрахуємо показник зношеності основних засобів:

Ступінь зносу=16 163 680,91/30 396 611,20×100%=53,17%

Отже, ступінь зносу становить близько 53,2 %, що є середнім рівнем для виробничих підприємств. Це означає, що більшість основних засобів перебувають у стадії активної експлуатації, однак частина з них уже потребує модернізації або заміни.

Основні засоби представлені такими групами:

1. Будівлі та споруди (3586982,58 грн.) – виробничі цехи, адміністративна будівля, склади.
2. Машини та обладнання (15682835,36 грн.) – найбільш значуща група, яка формує основу виробничої бази.
3. Транспортні засоби (9731187,47 грн.) – вантажні автомобілі та спеціальна техніка.
4. Інструменти та інвентар (1311850,79 грн.) – засоби вимірювання, ручний та механізований інструмент.
5. Інші необоротні матеріальні активи (83755,0 грн.) – комп’ютерна техніка, охоронні системи тощо.

Проведений аналіз показує, що найбільшу частку у вартості займає машинно-обладнаний парк, який визначає виробничі можливості підприємства.[12]

На основі наданих даних можна зробити такі висновки:

- Понад половина вартості основних засобів уже амортизована, що може свідчити про тривалий строк їх використання.
- Підприємству доцільно планувати оновлення обладнання, особливо високотехнологічного.
- Незважаючи на рівень зносу, наявна матеріальна база дає змогу забезпечувати великий обсяг виробництва — понад 629,8 млн. грн на рік, що характеризує ТОВ «Вектор» як підприємство з високою виробничою потужністю.

- Невелика чисельність персоналу при значному обсязі виробництва свідчить про достатній рівень автоматизації та ефективне використання обладнання.

ТОВ «Вектор» — економічно активне виробниче підприємство з високим обсягом випуску продукції та значним потенціалом розвитку. Незважаючи на те, що ступінь зносу основних засобів становить понад 53 %, їх технічний стан є задовільним і забезпечує стабільність виробничих процесів. У подальшому ефективність діяльності підприємства може бути підвищена за рахунок модернізації обладнання, оновлення технічної бази та оптимізації структури основних засобів.

3.2. Проведення аудиту основних засобів: результати та оцінка виявлених порушень

Аудит основних засобів є важливим елементом перевірки достовірності фінансової звітності та ефективності системи внутрішнього контролю. Він спрямований на підтвердження реальності наявності активів, правильності їх оцінки, відображення в обліку та відповідності проведених операцій вимогам законодавства і облікової політики підприємства.[2]

Під час аудиту основних засобів ТОВ «Вектор» були застосовані такі процедури: аналіз первинних документів щодо надходження, вибуття та переміщення основних засобів; перевірка інвентарних карток та аналітичних регістрів; тестування правильності нарахування амортизації; розрахунок показників зносу, оновлення та вибуття; зіставлення даних бухгалтерського обліку із фактичною наявністю активів; оцінка технічного стану основних засобів за результатами інвентаризації.

Аудит показав, що основні засоби фактично використовуються у виробничому процесі. За результатами інвентаризації:

- усі об’єкти, відображені в обліку, підтверджені фактично;
- технічний стан більшості обладнання — задовільний;
- частина обладнання має високий ступінь експлуатаційного зносу.

Розрахований ступінь зношеності становить:

16 163 680,91/30 396 611,20×100%=53,2%

Це свідчить про потребу в оновленні окремих груп засобів.

Під час перевірки правильності документального оформлення основних засобів встановлено такі результати: усі операції з приймання та введення в експлуатацію оформлені актами типових форм; частина документів з ремонту не містить деталізації витрат (відсутні дефектні відомості); окремі інвентарні картки не містили повної технічної характеристики об’єктів.

Порушення не є суттєвими, але потребують виправлення для підвищення точності аналітичного обліку.

За результатами аудиту оцінки та класифікації основних засобів перевірено: правильність формування первісної вартості; відповідність класифікації активів вимогам НП(С)БО 7; відображення модернізацій та ремонтів. Однак під час перевірки виявлено окремі недоліки: у двох випадках витрати на ремонт були помилково віднесені на збільшення первісної вартості активу, хоча мали бути списані на витрати періоду; один об’єкт обладнання за характеристиками відповідав іншій групі, ніж зазначено в обліку (помилка класифікації).[11]

Аудиторська перевірка правильності нарахування амортизації показала: що метод амортизації (прямолінійний) застосовується правильно; період нарахування відповідає вимогам НП(С)БО; за двома об’єктами встановлено несвоєчасний перегляд строку корисного використання після модернізації.

У результаті було тільки виявлено незначне завищення суми амортизації на суму близько 2017 грн.

У ході аудиту виявлено низку порушень, що за характером поділяються на:

1. Несуттєві технічні порушення. Це такі як неповні реквізити у частині первинних документів; відсутність деталізації витрат на ремонт; неточність в інвентарних картках.

Такі порушення не впливають суттєво на фінансову звітність, але можуть викликати труднощі при подальших перевірках.

2. Порушення класифікації активів. Серед них можна зазначити неправильне віднесення окремих об’єктів до груп основних засобів. Таке порушення може впливати на суму амортизації та податкові різниці.

3. Порушення, що впливають на оцінку активів. До таких порушень відносяться виявлені помилки у віднесенні ремонтних витрат; несвоєчасний перегляд строків корисного використання.

Такі порушення можуть призвести до викривлення залишкової вартості основних засобів та фінансового результату.

Проведений аудит основних засобів ТОВ «Вектор» свідчить про загалом належний стан організації обліку та контроль за рухом необоротних активів. Виявлені порушення не мають суттєвого впливу на достовірність фінансової звітності, проте потребують усунення з метою підвищення точності облікової інформації та покращення управління основними засобами.[2]

Підприємству рекомендовано:

- удосконалити документування ремонтів;
- переглянути строки корисного використання модернізованого обладнання;
- скоригувати класифікацію основних засобів;
- розробити план оновлення обладнання з урахуванням ступеня зносу.

3.3. Рекомендації щодо удосконалення обліку та внутрішнього контролю основних засобів

На основі проведеного аналізу та аудиту основних засобів ТОВ «Вектор» встановлено окремі недоліки в організації обліку, документуванні операцій та контролі за технічним станом активів. Для підвищення ефективності управління основними засобами та забезпечення достовірності фінансової інформації доцільно здійснити комплекс заходів щодо удосконалення системи обліку та внутрішнього контролю, а саме:

1. Удосконалення документального оформлення операцій, який дозволить Уніфікувати процес оформлення ремонтів та модернізацій, зокрема: використовувати дефектні відомості для кожного випадку ремонту; деталізувати перелік робіт і матеріалів; чітко розмежовувати модернізацію та поточний ремонт, впровадити автоматизовані електронні форми актів, що мінімізують ризики відсутності обов'язкових реквізитів.[3]

Це забезпечить точне відображення витрат і дозволить уникнути помилок, пов'язаних з їх неправильним віднесенням на первісну вартість активів.

2. Оптимізація процесу класифікації основних засобів

Такий захід дозволить переглянути класифікацію окремих об'єктів, які були віднесені до невірних груп, та скоригувати їх аналітичні картки. розробити внутрішній класифікатор основних засобів, що міститиме: перелік груп активів; визначення видів обладнання; строк корисного використання для кожної групи; метод амортизації.

Це дозволить уніфікувати обліковий підхід та запобігти майбутнім помилкам.

3. Удосконалення системи амортизації

Результати такого заходу забезпечать товариству проводити регулярний перегляд строків корисного використання обладнання, особливо після модернізації або зміни умов його експлуатації, розглянути можливість

застосування виробничого методу амортизації для тих груп основних засобів, які мають пряму залежність від обсягу виробництва, автоматизувати розрахунок амортизації в обліковій системі для зниження ризику людських помилок.

4. Підвищення ефективності інвентаризації

За допомогою таких заходів у товариства буде можливість запровадити щоквартальний вибірковий контроль основних засобів, особливо для найбільш критичних об’єктів (машини, обладнання, транспорт), застосувати штрих-кодові або RFID-мітки на об’єктах основних засобів для підвищення точності обліку, проводити технічну діагностику обладнання під час інвентаризації для оцінки фактичного стану та прогнозування ремонту.

Це дозволить зменшити ризик втрати чи нецільового використання активів.

5. Удосконалення внутрішнього контролю за рухом основних засобів

Удосконалення внутрішнього контролю сприятиме товариству зміцнити відповідальність матеріально відповідальних осіб, зокрема шляхом: оновлення договорів про матеріальну відповідальність; чіткого закріплення об’єктів за підрозділами; проведення інструктажів щодо правил експлуатації та збереження, встановити систему попереднього контролю за операціями вибуття, включаючи обов’язкове погодження зі службою головного інженера та бухгалтерією, впровадити регулярний внутрішній аудит основних засобів із перевіркою документів, технічного стану та правильності нарахування амортизації.

6. Стратегічні заходи щодо оновлення основних засобів

Оскільки ступінь зношеності основних засобів ТОВ «Вектор» становить 53,2 %, доцільно: розробити програму оновлення обладнання на 3–5 років пріорітетом якої буде — модернізація високотехнологічного та морально застарілого машинного обладнання. Слід також розглянути альтернативні джерела фінансування (лізинг, кредити, грантові програми), запровадити

систему оцінки ефективності інвестицій у нові основні засоби (ROI, період окупності).

Регулярне оновлення активів підвищить продуктивність виробництва та зменшить витрати на ремонт.[9]

Запропоновані рекомендації спрямовані на вдосконалення облікової системи та внутрішнього контролю за основними засобами ТОВ «Вектор». Їх впровадження дозволить:

- підвищити точність облікової інформації;
- зменшити кількість технічних і методологічних помилок;
- забезпечити ефективне використання обладнання;
- підвищити рівень збереження необоротних активів;
- покращити якість формування фінансової звітності.

Комплексний підхід до удосконалення системи обліку основних засобів сприятиме підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства.[7]

ВИСНОВКИ

У ході виконання курсової роботи було досліджено теоретичні засади, організаційні особливості та практичні аспекти аудиту основних засобів на підприємстві. Метою роботи було визначення стану обліку основних засобів, проведення їх аудиторської перевірки та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку й внутрішнього контролю.

У теоретичній частині проаналізовано сутність основних засобів як об’єктів бухгалтерського обліку, нормативно-правове регулювання, вимоги НП(С)БО та МСФЗ щодо їх оцінки, амортизації та розкриття інформації у фінансовій звітності. Окреслено цілі, завдання та методи аудиту основних засобів, а також особливості контролю за їх рухом, збереженням і технічним станом.

Практична частина була присвячена дослідженню діяльності ТОВ «Вектор». Проведено характеристику підприємства, оцінено структуру та технічний стан основних засобів. Первісна вартість активів становить 30 396 611,20 грн, сума зносу — 16 163 680,91 грн, що відповідає 53,2 % ступеня зношеності. Незважаючи на це, підприємство забезпечує значний обсяг виробництва — 629,8 млн. грн на рік, що свідчить про ефективне використання наявної матеріально-технічної бази.

У результаті аудиторської перевірки встановлено, що облік основних засобів загалом ведеться відповідно до вимог чинного законодавства. Разом з тим виявлено низку порушень і недоліків, серед яких: неповне документальне оформлення ремонтів, окремі випадки неправильного віднесення витрат, неточності в аналітичних картках, несвоєчасний перегляд строків корисного використання, а також помилки у класифікації окремих об’єктів. Хоча ці відхилення не мають суттєвого впливу на фінансову звітність, вони вказують на потребу вдосконалення системи внутрішнього контролю.

На основі виявлених порушень сформовано комплекс рекомендацій, спрямованих на покращення облікової політики й організації контролю. Серед

ключових заходів: стандартизація документування ремонтів і модернізацій, уточнення класифікації активів, автоматизація амортизаційних розрахунків, посилення внутрішнього аудиту, удосконалення процедур інвентаризації, а також розроблення програми оновлення технічної бази підприємства з урахуванням рівня зношеності.

Підсумовуючи, слід зазначити, що аудит основних засобів є важливим інструментом забезпечення достовірності фінансової звітності, підвищення ефективності управління активами та формування обґрунтованих управлінських рішень. Запропоновані заходи сприятимуть зміцненню системи внутрішнього контролю, підвищенню надійності облікових даних і забезпеченню стабільного розвитку ТОВ «Вектор».

Результати проведеного дослідження підтверджують, що своєчасний та якісний аудит основних засобів є необхідною умовою ефективної діяльності сучасного підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: навч. посіб. [Текст] / [С. І. Дерев'янко, Н. П. Кузик, С. О. Олійник та ін.]. - К. : «Центр учбової літератури», 2016. - 380с.
2. Аудит: навч.посібник / Пушкар М.С., Лучко М.Р., Будник Л.А., Романів С.Р. та ін. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014.-275с.
3. Аудиторська діяльність: особливості діяльності аудиторів в Україні та можливість залучення зарубіжного досвіду / Науковий блог : [Електронний ресурс]. –
4. Баранова А. О. Аудит : навчальний посібник [Текст] / А. О. Баранова, Т. А.
5. Гуцаленко Л.В.Помилки та шахрайства в аудиторській практиці / Л.В.Гуцаленко, Т.О.Попик // Ефективна економіка. - 2017. - №3. - С.45-50.
6. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація [Текст] / Н. І. Дорош. - К.: Тво "Знання", КОО, 2001.- 402 с.
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www/ ligazakon.ua.
8. Івахів Ю.О. Аналіз фінансового стану підприємства : питання ліквідності / Івахів Ю.О., Романів С.Р. // Збірник КНЕУ ім. Вадима Гетьмана «Фінанси, облік і аудит». - К.:КНЕУ, 2013. - №2(22). - С.198-204.
9. Каменська Т.О. Ризики в аудиті та їх оцінка / Т.О.Каменська // Статистика України. - 2015. - № 2. - С. 43-45.
10. Каменська Т.О. Розгляд питань, що стосуються шахрайства при аудиторській перевірці / Т.О.Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 2.
    - С. 2-9.
11. Климко, Т. Ю. Корпоративне шахрайство: реалії сучасності [Текст] / Т. Ю.
12. Климко, О. О. Мельник // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2015. - Вип. 46. - С. 185-190.

13. Книжник Л.Ю. Якість аудиторських послуг в Україні : реалії та перспективи / Л. Ю. Книжник // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2017. - № 11. - С. 56-60.